

Sosiaalihuoltolain ja vanhuspalvelulain uudistusesitys

HE 231/2021

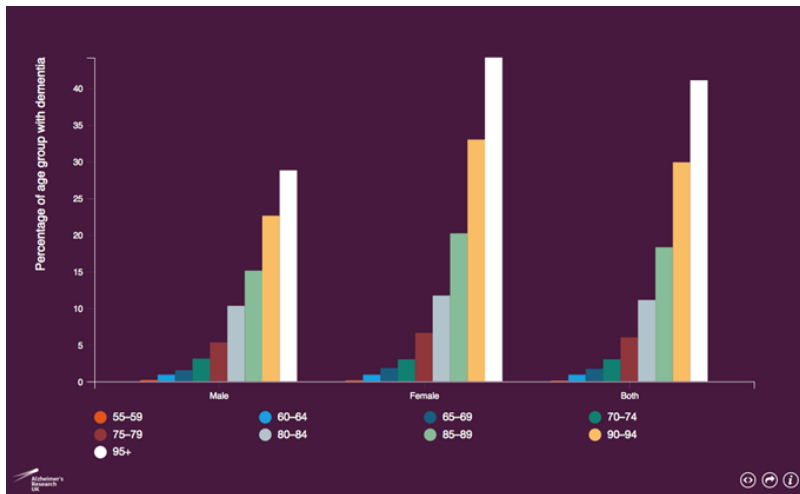
Eduskunnan sote-valiokunta 17.2. 2022

Marja Jylhä

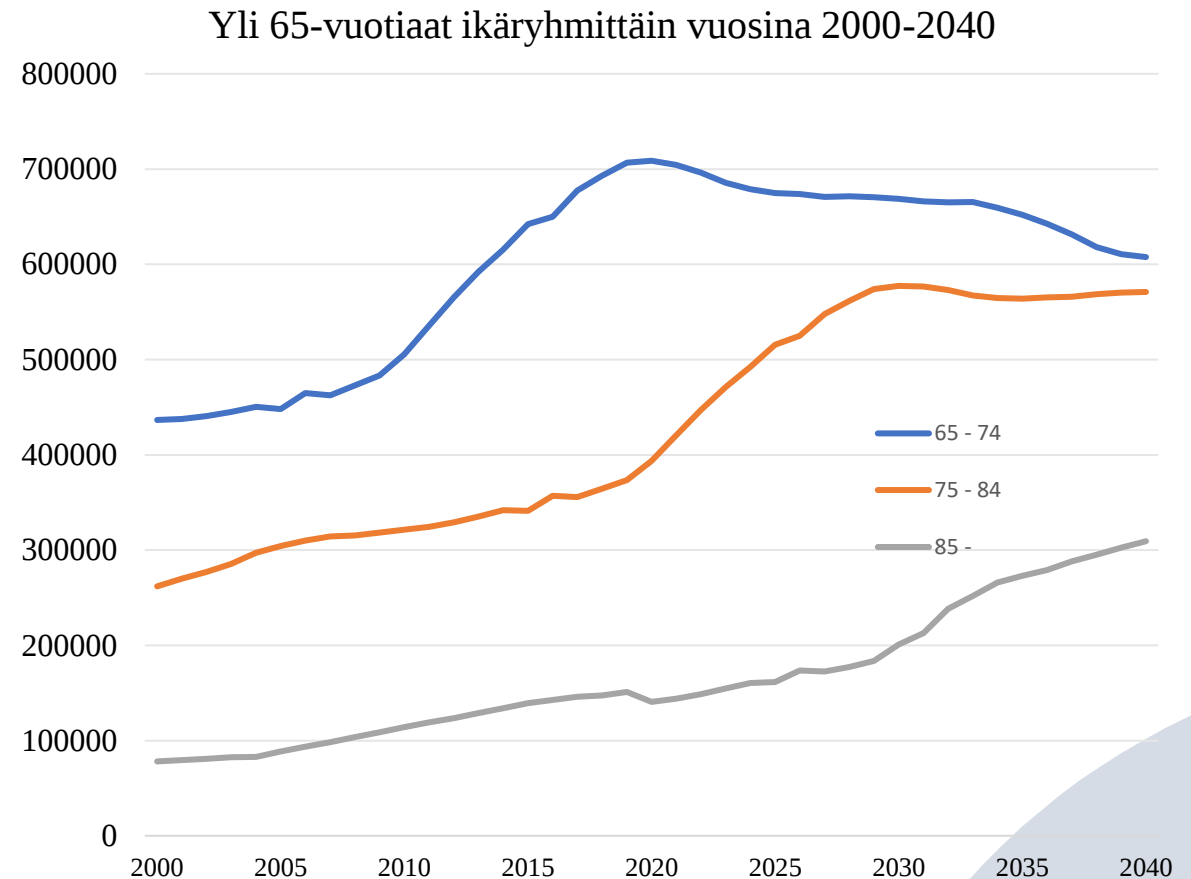
”Myöhäiskeski-ikäisten” määrä tasaantuu, hyvin vanhojen määrä nousee nopeasti

- Terve elinikä pitenee, enemmistö yli 90-vuotiaista asuu kotonaan
- Hyvin vanhojen joukko kasvaa nopeasti
- Mitä vanhemmaksi eletään, sitä suurempi on hoivapalvelujen tarve elämän viimeisinä vuosina, suurimpana mutta ei ainoana aiheuttajana muistisairaudet. Kuntoutus tai terveyden edistäminen eivät poista tätä hoidontarvetta.

Marja Jylhä 2022

85+-vuotiaiden määrä kaksinkertaistunut vuodesta 2000, kaksinkertaistuu taas vuoteen 2035 mennessä

Lähde: Tilastokeskus

Vanhuspalvelujen kriisi: Ikääntyneiden palvelujen kattavuus eli peittävyys.

Hoitoa saava osuus ikäryhmästä laskee

- Ympäri vuorokautinen hoito vähentynyt etenkin kaikkein vanhimmissa, yli 90-vuotiailla dementiaa sairastavilla elämän viimeisinä vuosina (Aaltonen ym 2021).
- Kotona asuu ihmisiä, jotka eivät voi asua kotona.
- Säännöllinen kotihoito: vuoteen 2018 31.12 hoidossa olevat , 2019- kaikki vuoden aikana hoitoa saaneet, luvut eivät siis vertailukelpoisia
- Virallinen omaishoito: lisääntynyt vähän vuoteen 2018, sen jälkeen taas laskusuunnassa

	2010	2015	2018	2019	2020
Ympäri vuorokautinen hoito (%)					
75+	10.3	9.2	8.7	8.2	8.0
85+	22.2	19.4	18.7	17.6	17.5.
Säännöllinen kotihoito (%)					
75+	11.8	11.8	11.0	16.5	15.9
85+	21.5	22.2	21.6	33.5	32.8
Virallinen omaishoito (%)					
75+	4.2	4.7	4.8	4.6	4.6
85+	6.0	6.5	7.1	6.8	6.7

Palvelujen puutteesta koituu toissijaisia haittoja ja kuluja

- Vaikeuttaa työurien pidentämistä (kun omaiset joutuvat paikkaamaan palvelujen puutteita).
- Tuo epätarkoituksenmukaista kuormitusta ja kuluja erikoissairaanhoidon ja ensihoitoon.
- Poliisille tulleet kadonneiden ja karanneiden etsintätehtävät kasvaneet 85% vuosien 20210 ja 2019 välillä. Paljolti kotona asuvien muistisairaiden etsintää
- Syö kansalaisten luottamusta palvelujärjestelmään ja yhteiskuntaan yleensä.

SoWell- tutkimus 65-84-vuotiaat suomalaiset 2021 Luotan siihen, että Suomessa saa tarvitessaan...	%
Kiireellistä hoitoa vakavaan sairauteen	78
Säännöllistä hoitoa ja seurantaa pitkäaikaiseen sairauteen	73
Ikäihmisten hoito- ja hoivapalveluja kotiin	39
Hyvää elämän loppuvaiheen hoitoa, saattohoitoa	32
Ympäri vuorokautista hoitoa	21

Kannatettavia yksityiskohtia

- Kotihoidon ympärivuorokautisuus (jo nyt monessa kunnassa)
- Teknologian parempi käyttö (jo nyt monessa kunnassa)
- Hoivakotiin pääsyn kriteerit
- Hoidon saaminen 3 kk sisällä vireillepanosta
- Turvapalvelun toteuttaminen (kuitenkin: ammattihenkilön oltava saatavilla, jos ensimmäinen auttaja ei ole)
- Omatyöntekijän tehtävien täsmentäminen

”Tavallinen palveluasuminen”

- Erottaa asumisen ja palvelut, **Ei** siis ole palveluasumista
- Pirstaloi palvelut
- Ei vastaa siihen hoivan tarpeeseen, joka tekee kotona asumisen mahdolliseksi; ei tarjoa etuja verrattuna kotiin annettavaan hoitoon
- Ei voi korvata hoivakotihoitoa. Jos ei kykene asumaan kotona, tarvitsee yleensä hoitajan saatavilla oloa koko ajan (vaikkakaan ei aktiivista hoitoa koko ajan); käynnit pari kertaa päivässä eivät riitä
- Luultavasti enemmän haittoja kuin hyötyä

Henkilöstö ja johtaminen

- Yksiköiden johtajille annetaan velvollisuuksia, joita he eivät voi ilman lisärahoitusta kantaa
- Ei lisää henkilökunnan riittävyyttä
- Uhkaa vaarantaa henkilöstön saamisen johtotehtäviin

Valvonta ja laadun seuranta

- Omavalvonta ei riitä, tarvitaan ulkopuolista valvontaa ja tarvittaessa rikosoikeudellista vastuuta
- Asiakaskyselyt tarpeellisia, mutta erittäin vaikeasti tulkittavia (muistisairaat; vastaajien täydellinen riippuvuus siitä hoidosta, jota he arvioivat)

Kokonaisarvio

- Esitykset paljolti näennäisuudistuksia: palvelut eivät parane nimiä muuttamalla ja johtajia puristamalla
- Palvelujen paranemisen ehto on parempi resurssointi. Palveluja on liian vähän. Hoivakotihoidon lisääminen auttaisi jo sekin kotihoidon tilannetta.
- Tarvitaan palvelukokonaisuuden (kotihoito, hoivakotihoito, omaishoito) tarkastelu ja yhteinen uudistus, joka koskee myös rahoitusmalleja. Tarvitaan korkean tason poliittisia päätöksiä.

